

Merialuesuunnittelun päivitysprosessin käynnistäminen

Maakuntahallitus 26.02.2024 § 26
61/06.03.01/2024

Tiivistelmä

Merialuesuunnittelun tavoitteena on tukea meren kestävää käyttöä sekä parantaa merellisten elinkeinojen harjoittamisen edellytyksiä sekä meriympäristön hyvää tilaa. Merialuesuunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa. Lain mukaan merialuesuunnitelmien laatimisesta vastaavat maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä.

Suomen ensimmäinen merialuesuunnittelukierros toteutettiin rannikkomaakuntien liittojen ja ympäristöministeriön kanssa yhteistyössä vuosina 2017–2021.

Toimintaympäristössä on merialuesuunnitelman hyväksymisen jälkeen tapahtunut muutoksia. Ympäristöministeriö ja merialuesuunnittelun koordinaatio ovat ryhtyneet valmistelemaan toista suunnittelukierrosta ja saaneet tähän rahoitusta selvityksiä ja sidosryhmäyhteistyötä varten.

Tässä kokouksessa esitetään, että maakuntahallitus päättää käynnistää merialuesuunnitelman päivityskierroksen Suomenlahden osalta. Kymenlaakson liitto on osaltaan tehnyt 24.1.2024 vastaavan päätöksen. Tavoitteena on, että suunnitelmaehdotus koko Suomen osalta valmistuu maakuntavaltuustojen hyväksymiskäsittelyä varten vuoden 2026 loppupuolella.

Suunnitteluprosessin aikana kiinnitetään erityistä huomiota tuotosten hyödyntämiseen Uudenmaan liiton strategisten kärkien toteuttamisessa, etenkin hiilineutraaliustiekarttatyössä ja ilmastotoimenpiteissä. Tämän lisäksi merialuesuunnittelussa huomioidaan mahdollisuuksien mukaan EU-taso ja kansainvälinen ulottuvuus.

Selostus

Merialuesuunnittelusta säädetään maankäyttö- ja rakennuslain luvussa 8a. Lain mukaan merialuesuunnitelmien laatimisesta vastaavat maakuntien liitot, joiden alueeseen kuuluu aluevesiä.

Merialuesuunnittelu on osa EU:n yhdenmetyä meripolitiikkaa, jolla pyritään älykkääseen, kestäväan ja osallistavaan siniseen talouteen. Merialuesuunnittelun tavoitteena on edistää merialueen eri käyttömuotojen kestävää kehitystä ja kasvua, merialueen luonnonvarojen kestävää käyttöä, sekä meriympäristön hyvän tilan saavuttamista. Merialuesuunnittelussa tarkastellaan eri käyttömuotojen tarpeita ja sovitetaan ne yhteen ottaen huomioon meriympäristön asettamat reunaehdot. Merialuesuunnitelmalla ei ole oikeusvaikutuksia, mutta strategisena aluesuunnittelun työkaluna se tukee maakuntakaavoitusta ja aluekehitystä tuottamalla tietoa merellisten toimialojen mahdollisuuksista, meriympäristön arvoista ja niiden yhteensovittamisesta.

Ensimmäinen merialuesuunnittelukierros toteutettiin vuosina 2017–2021 ja Suomen Merialuesuunnitelma 2030 valmistui joulukuussa 2020. Suunnitelma laadittiin kolmessa osassa rannikon maakuntien liittojen yhteistyössä. Maakuntavaltuustot hyväksyivät suunnitelmat kukin erikseen. Ympäristöministeriö toimitti suunnitelman EU:hun maaliskuussa 2021.

Valtioneuvoston merialuesuunnittelusta antaman asetuksen mukaan maakuntien liittojen tulee tarkastella merialuesuunnitelmien ajantasaisuutta vähintään kymmenen vuoden välein. Asetuksessa säädetään myös suunnittelualueista: Uudenmaan liitto vastaa yhdessä Kymenlaakson liiton kanssa Suomenlahden suunnittelualueesta. Merialuesuunnitelman alue kattaa aluevedet sekä niihin rajautuvat talousvyöhykkeeseen kuuluvat merialueet.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan maakuntien liittojen tulee valmistella merialuesuunnitelma yhteistyössä ja suunnittelualueiden merialuesuunnitelmat on sovittava yhteen. Tämän toteuttamiseksi rannikon maakunnan liitot ovat organisoineet merialuesuunnittelun yhteistyön siten, että Varsinais-Suomen liitto toimii liittojen merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioliittona. Liitot ovat yhteistyössä jatkaneet merialuesuunnittelua EU-hankkeissa kuten eMSP NBSR ja MSP Green. Hankkeilla on valmistauduttu suunnitelman päivitykseen mm. Euroopan vihreän kehityksen ohjelman näkökulmasta.

Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahaston 2021–2027 (EMKVR) kansallisesta meripolitiikan toimintalinjasta on myönnetty rahoitus MSP-EGD (Merialuesuunnittelu – Euroopan vihreän kehityksen ohjelma) eli Merialuesuunnittelun tietovarannon sekä adaptiivisen yhteistoiminnallisen suunnittelun vahvistaminen Euroopan vihreän kehityksen ohjelman mahdollistamiseksi -hankkeelle (MHS 23.10.2023). Hankkeella rahoitetaan koordinaatiota ja toteutetaan rannikon maakuntien liittojen toisen merialuesuunnittelukierroksen ensimmäinen osa. Lisäksi ympäristöministeriö on sitoutunut rahoittamaan koordinaatioon palkattavan erikoissuunnittelijan yhdeksi vuodeksi (2024).

Toimintaympäristössä on Suomen ensimmäisen merialuesuunnitelman hyväksymisen jälkeen tapahtunut muutoksia: EU-säädökset ovat uusiutuneet, merellisen energiatuotannon tavoitteet ovat kasvaneet, ilmastonmuutos on edennyt arvioitua nopeammin, merenkulun ja merellisen ruoantuotannon merkitys mm. huoltovarmuuden näkökulmasta ovat kasvaneet. Edellä mainituista syistä myös yhteensovittava ja osallistava merialuesuunnitelma tulee tarkistaa asetuksessa säädettyä 10 vuotta nopeammassa aikataulussa.

Merialuesuunnitteluyhteistyön koordinaatioryhmän tavoitteena on, että suunnitelman valmisteluaineisto voidaan laittaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti lausunnoille ja osallisten kommentoitavaksi vuonna 2026. Tavoitteena on, että suunnitelmaehdotus valmistuu vuoden 2026 aikana rannikon maakuntien maakuntavaltuustojen hyväksymiskäsittelyitä varten.

Lisätietoa: www.merialuesuunnittelu.fi, www.merialuesuunnitelma.fi

Esittelijän päätösesitys:

Maakuntahallitus päättää osaltaan käynnistää Uudenmaan liiton ja Kymenlaakson liiton yhteisen merialuesuunnitelman päivittämisen Suomenlahdelle.

Esittelijä:

maakuntajohtaja Tuija Telén

Lisätiedot:

Vastuujohtaja Paula Autioniemi
Asiantuntija Kaarina Rautio

Päätös:

Maakuntahallitus päätti esityksen mukaan.